ROLNIK

Bezpłatny dodatek — wychodzi co tydzień.

Rok 2 **CHOJNICE, dnia 6-go sierpnia 1925 r.** **Nr. 29**

Szybki tucz świń.

Prof. G. Froehlich z Halli daje wskazówki szybkiego tuczenia świń, które mogą się przydać Czytelnikom.

Szybko tuczyć można tylko młode świnie, pochodzące z rasy prędko rosnącej, zdrowej, o dobrym kośćcu. Do tuczenia trzeba stopniowo przystępować.

1. Okres ssania trwa około 10 tygodni. Trzeba obficie żywić maciorę, żeby miała dużo wyssania dla swoich prosiąt. Po trzech tygodniach powinno się dawać prosiętom mieszaninę ospy jęczmiennej lub owsianej z dodatkiem odrobiny otrąb pszennych. Od 6 tygodnia dodawać trochę suszonej mąki rybiej lub suszonych drożdży. Dzienny przyrost prosiąt powinien być 250 grm., żeby po odsadzeniu ważyły po 18 do 20 kilo.

2 Okres przejściowy t. j. 11—14 tydzień życia. Prosięta jedzą do zupełnego najedzenia się ile zechcą mieszaniny, składającej się z 40 kg. ospy jęczmiennej 40 kg. ospy z kukurydzy, 12 kg. suszonych drożdży i 8 kg. suszonej mąki rybiej. Dla lepszego rozwoju kości potrzebny maleńki dodatek szlamowanej kredy lub fosforanu wapna. Gdyby nie było kukurydzy, to skarmiać 50 kg ospy z jęczmienia i 30 kg. ospy z owsa, Zamiast drożdży można użyć mąki z suszonego mięsa. Letnią porą dodaje się trochę zieleniny, a zimą buraków. Przy codziennem zjadaniu $1^1/_4$ kg. pasz treściwych, przyrost żywej wagi 300 do 350 gramów.

3 Okres przygotowawczy 15 — 18 tydzień życia. Pasze treściwe, składające się z 70 kg. ospy z jęczmienia, 15 kg. mączki z suszonych ryb i 15 kg. suszonych drożdży, dla szybszego wzrostu kości maleńki dodatek szlamowanej kredy lub fosforanu wapna. Dla rozepchania się latem dają zielonej paszy, a zimą buraków pastewnych tyle, ile są w stanie zjeść. Połowę ospy jęczmiennej można zamienić owsianną, albo 40 kg. jęczmiennej można zamienić owsianą, albo 40 kg. jęczmienia kukurydzą ; a także 10 kg. suszonych drożdży, taką samą ilośaią mączki mięsnej. Dzienny przyrost powinien wynosić 450 gr.

4. Właściwy okres tuczenia, t. j. 19 do 34 tygodnia życia. Prof. Froehlich żywił swoje świnie podług załączonej tabelki:

Wiek świń	Dziennie na 1 sztukę			Codzienny przyrost grm.
	ospy jęcz. kg.	mąki rybiej kg.	such. drożdży lub mąki mięs. kg.	
a) 19 22 t.	2 20	0.15	0 15	600
b) 23-26 t.	2.60	0.10	0.15	650
c) 27-28 t.	3.40	0.05	0.10	750
d) 32 34 t.	3.80	—	0.10	800

Równocześnie z powiększeniem się wzrostu i wagi u świń zwiększać dawki szlamowanej kredy lub fosforanu wapna. Gdzie jest kukurydza, tam można do połowy ilości jęczmienia nią zamienić Odtłuszczonem mlekiem można zamienić suszone drożdże, a mianowicie każde z ich 50 grm. jednym litrem chudego mleka. Ziemniakami parowanemi można w 3-cim, tj. przygotowawczym okresie zastąpić 1 kg. paszy treściwej, a w 4-ym głównym okresie, dawać następujące dawki pokarmów:

Wiek świń	Ospa jęczm. na kg.	Mąka rybia kg	susz. drożdże lub mąka mięsna kg	Ziemniaki kg
19-22 tydz.	0,70	0,15	0,15	Ile zjedzą
23 26 „	0 75	0,15	0,15	
27 30 „	0,80	0,10	0,20	
31 34 „	0,75	0,04	0,25	

Zamiast 200 gram. drożdży można dać 500 gram. śrutu z grochu. Ziemniaki można częściowo zamienić parową brukwią, ale wtedy ostrożnie z dodatkiem mączki i wapna. Do szybkiego tuczenia pomagają czystość w chlewie, zdrowe, czyste powietrze i odpowiednia ciepłota. Pasze treściwe mieszać z gniecionemi ziemniakami jako papkę. Dawać czystą zdrową wodę do picia. Stale kontrolować tucz ważeniem.

„Kłosy".

Skarmianie świeżo sprzątniętego owsa.

Świeżo sprzątnięty owies skarmiony w zawielkiej ilości, wywołuje u koni zaburzenia żołądkowe, nawet kolki. Niestety bardzo mało jest takich gospodarzy, którzy mają zapas zeszłorocznego owsa, żeby go mieszać ze świeżym, a ciężko pracujące konie potrzebują racjonalnego obfitego żywienia, do którego na wsi użycie owsa jest koniecznem.

Zagraniczne gazety często piszą, że ciepłokrwistym lekkim koniom częściej szkody taki świeży owies, niż zimnokrwistym, ciężkim. Duża jest różnica między dobrze, a źle zebranym owsem. Zupełnie pogodnie sprzątnięty z pola, dojrzały owies, nawet prosto z pod młocarni skarmiony końmi jest zdrowszy, niż świeżo zebrany wilgotny owies, z którego spichrzowemi zabiegami jeszcze nie zdążono usunąc jego wad. Zatęchły lub spleśniały owies musi być skarmiony z wielkiemi ostrożnościami, bo zależne od stopnia swojego zarażenia i ilości skarmiania wywołuje początkowo zaburzenia żołądkowe, następnie kolki dolegliwości chorób moczowych. Prof. Gort opisuje, że w domenie Oschersleben po zjedzeniu świeżo sprzątniętego z pola, ale pokrytego pleśnią owsa, już w przeciągu 1 doby zdechło aż 5 koni na bezwład płuc i serca.

Czasami małorolni gospodarze suszą taki wilgotnie sprzątnięty owies w piecach chlebowych. Taki sztucznie suszony owies traci swoje szkodliwe własności, ale ostrzegam, że w tym owsie zmniejsza się ilość strawnego białka. Zupełnie nieszkodliwy jest owies dopiero po 3 miesięcznem leżeniu i wypoceniu się, ale który to gospodarz ma taki zapas starego owsa, żeby mógł czekać na jego zupełne wypocenie się i nie był zmuszony wcześnie rozpocząć jego skarmianie. Wielu zagranicznych uczonych zauważyło, najszkodliwszy jest

taki świeży owies, jeżeli odrazu konie zaczną nim karmić, bez stopniowego przejścia ze starego owsa na świeży, jak to u nas najczęściej się zdarza. Na ten temat są często dyskusje w zagranicznych gazetach. Wnioski z tych dyskusji można mieć następujące:

1) Swieżo sprzątnięty owies z pola, skarmiany w dużych ilościach końmi, bez stopniowej zamiany starego owsa, jest szkodliwy.

2) Czem pogodniej zebrany owies, tem jest mniej szkodliwy.

3) Swieżo sprzątnięty owies rozpostrzeć na przewiewnym suchym strychu warstwą około 10 cm. wysoką i o ile możności codziennie przerabiać. Zależnie od jakości sprzątniętego owsa, pogody na dworze i zalet strychu po 10—20 dniach zupełnie pogodnie sprzątnięty owies zdążył się wypocić i można jego bez żadnej obawy skarmiać końmi.

4) Wadliwy owies potrzebuje takich poprzednio opisanych odpowiednich dłuższych zabiegów, czasem nawet trzymiesięcznych.

Czerń zbożowa.

Wśród zbóż, a najczęściej w pszenicy, zdarza się widzieć przedwcześnie zbielałe, a potem czerniejące źdźbła i kłosy, w których znajduje się ziarno zazwyczaj niewykształcone. Na niektórych polach i w niektórych latach występują takie objawy w bardzo silnym stopniu, tak, że skutkiem tego musi być znaczne obniżenie plonów i pogorszenie się jakości ziarna powoduje pewne przypadłości, jest więc szkodliwa dla zdrowia.

Przedwczesne zamieranie i mniejsze lub większe czernienie zbóż powoduje pewien gatunek grzybka, nazywanego czernią, albo szadzią zbożową, niekiedy też — chociaż niewłaściwie — pleśnią zbożową. Czasem praktycy uważają czerń za to samo, co murz, murzenkę, głownię śnieć i rdzę, pomimo, że pomiędzy tymi chorobami a tamtą zachodzi wyraźna różnica. Podobne czernienie, jak od czerni (Cladosporium herbarum,) może jednak pochodzić także od innych grzybków, lecz te występują o wiele rzadziej dlatego o nich nie wspominam. Jeżeli zboże zerżnięte leży dłuższy czas na deszczu, lub w wilgotnem powietrzu, to, jak wiemy, czernieje, t. j. pokrywa się czarnemi punkcikami i plamkami. Stwierdzono, że i to czernienie sprowadza ten sam grzybek, czernią zbożową zwany, że więc jest to grzybek mogący się rozwijać na o obumarłych już częściach roślin. Należy on zatem do pasorzytów przygodnych. Do rozwoju na żywych organizmach usposabia pewne ich osłabienie, które sprowadzić może jakakolwiek przyczyna, jak np. zbyt skąpy dostęp powietrza do korzeni zbóż, brak dostatecznej wilgoci w ziemi, szkodliwe składniki obecne w glebie, lub w powietrze, zbyt niska, lub zbyt wysoka temperatura gleby, lub powietrza, szkodniki ze świata roślinnego, lub zwierzęcego i niedostatek składników odżywczych w glebie. Z drugiej strony dla silniejszego rozwoju grzybka muszą istnieć odpowiednie warunki, a do tych należy przedewszystkiem znaczniejsza wilgotność powietrza. Według postrzeżeń z praktyki czerń występywała na pszenicy wprost nagle po nastaniu obfitych opadów po szkodliwym okresie suszy. Raz osiedliwszy się na zbożu osłabionem za pośrednictwem zarodników mikroskopowo drobnych, łatwo dlatego przenoszonych z miejsa na miejsce, obejmuje chorobą coraz dalsze części roślin i coraz to inne rośliny w ten sposób może dojść nawet do tego, że pszenica zczerniała wyda tylko niewielką ilość ziarna, i to prawie wyłącznie pośledniego.

Nic chcąc dopuścić do wielkich szkód, jakie grzybek czerni może spowodować należy po pierwsze stworzyć jaknajkorzystniejsze warunki rozwoju dla uprawianych zbóż, po drugie niszczyć ich szkodniki, tak w glebie, jak na ziarnie wysiewanem się znajdujące, względnie występujące na roślinach, i po trzecie zmniejszyć jaknajwięcej dalsze rozszerzanie się choroby czerni.

Zatem uprawa gleby powinna być staranna, struktura jej tego rodzaju, aby przy należytej pulchności była zapewniona dostateczna wilgotność, jak i przewiewność, czyli w danym razie należy grunt odwodnić, zwapnić itd. Pod zboże unikać dawania bezpośrednio obornika i nadmiaru nawozów sztucznych azotowych, natomiast wszystkie składniki nawozowe należy tak ustosunkować, aby żadnego nie brakowało do osiągnięcia najwyższych plonów. Dobierać odmiany odporne na szkodniki, jak i najkorzystniejszą porę siewu. Wysiewać ziarno zdrowe pod każdym względem, a w danym razie odpowiednio je zaprawić dla zabicia zarazków na niem się znajdujących; używać zapraw nasiennych i pobudzać rośliny do silniejszego wzrostu. Siać raczej rzadziej, niż gęsto. Na wiosnę bronować, a w razie zbyt bujnego wzrostu przez żytnanie i przerzedzanie ułatwić większy dostęp wiatrow i światłu. O ile zauważy się w zbożu niewielkie opadnięcie jego przez czerń, można starać się niedopuszczać do dalszego rozszerzania się przez skrapianie roślin cieczą bodoską (z sinego kamienia i wapna sporządzoną), zaś w ostatnich dniach dojrzewania zaleca się nie opóźniać zbiorów, zboże szybko zebrać i wymłócić.

ROZMAITOŚCI.

Książki do zapisywania „Dochodów i Rozchodów“ w małych gospodarstwach, ułożone i wydane dla włościan przez Patrona Kółek Roln. Kazimierza Brownsforda, nabywać można jeszcze w księgarni „Poradnika Gospodarskiego“ w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 24. Cena za 1 egz. złoty (porto 15 gr.) Kółka Rolnicze odebrały już po 20 egz. — mogą również zamawiać dalsze egz. na dołączonych im przekazach P. K. O. odsyłając pieniądze.

Jak niszczyć ślimaki? Najprostszym sposobem byłoby zbieranie, zwłaszcza wtedy, kiedy z powodu pary deszczowej nie możemy zastosować innych środków. Możemy też wysypywać bardzo miałkie popioły, sadze, nawozy sztuczne itd. Bardzo dobrym środkiem jest posypanie przed uprawą pola drobno sproszkowanym kainitem w ilości 5 kg. na ar.

Ile morga magd. i nawopolska ma metrów oraz prętów kwadratowych? Morga magdeburska ma 180 prętów, pręt ma 3,7662 mtr. Pręt kwadratowy ma 14,1848 mtr. kwadratowych. Morga nowopolska ma 300 prętów, a zatem 4255,29 kwadratowych metrów.

Zbiory okopowe w Anglji. Tegoroczny zbiór ziemniaków w Anglji, z powodu zmniejszonej powierzchni zmniejszył się o 61,000 ton pozatem zbiór przeciętny z ha. był nieco lepszy niż w roku poprzednim. Natomiast groźnie występowały choroby ziemniaczne. Pozostała reszta okopowych, jak rzepa, brukiew i buraki pastewne osiągnęły rezultaty rekordowe, biorąc pod uwagę ostatnie dziesięciolecie.

Czy poleca się jako opłocenie 3—5-letnie świerki i gdzie można je nabyć? Opłocenie ogrodu świerkami zaleca się przy większych ogrodach, natomiast małe ogrody radzimy obsadzić Lygustrem lub głogiem. Swierki nabyć można w szkółkach Wielkopolskiej Izby Rolniczej w Janówcu, pow. Zniński.

Redaktor odpowiedzialny: Leon Kum
Drukiem i nakładem Drukarni „Dziennika Pomorskiego“ w Chojnicach.